

РЕШЕНИЕ

№ 23366

гр. София, 13.11.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, ХХVII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 01.11.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Калина Пецова

ЧЛЕНОВЕ: Димитрина Петрова
Искра Гърбелова

при участието на секретаря Валентина Христова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **6293** по описа за **2024** година докладвано от съдия Калина Пецова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Делото е образувано по касационна жалба, подадена от И. Р. Ж., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в СЦЗ [населено място] чрез адвокат И. Ю. от САК срещу Решение №1776/18.03.2024г., постановено по административно дело № 8648/2023г. по описа на АССГ.

С жалбата се иска отмяна на рението в частта, с която е отхвърлен предявеният иск до пълния му размер от 50 000 лева. Намира, че са налице съществени процесуални нарушения, както и нарушение на материалния закон. Присъденото обезщетение не отговаряло на принципа на справедливост. Изтезанието, на което е бил подложен доверителят му в процесния период, отговаря на критерия за поставянето му в нечовешки условия. Счита, че определяните на обезщетение от 4 лева на ден в противоречие с практиката на ЕС и трайната практика на АССГ, като цитира съдебни актове и дела. Уважаването на иска в процесния случай било в толкова занижен размер, че не отговаря на новите критерии на практиката на АС. Цитира практика, според която обезщетение, присъдено от националния съду което се равнява на минимум 4 евро на ден е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производствата за обезвреда от лошите условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“.

Моли да бъде отменено решението в оспорената част и да бъде постановено друго, с което да бъде уважен пълният размер на предявения иск, ведно със законната

лихва от 09.09.2023г. до пълното изплащане на сумата.

В проведеното съдебно заседание касаторът не изпраща представител. Депозирана е молба, с която не възразява да бъде даден ход на делото в негово отсъствие и поддържа подадената жалба на посочените основания.

Ответникът Гладва дирекция „Изпълнение на наказанията“ се представлява от юрк Н. с редовно пълномощно. Оспорва жалбата и моли да бъде оставена без уважение.

Представителят на СГП заявява становище за неоснователност на подадената касационна жалба.

Настоящият състав на АССГ намира касационната жалба за допустима, но неоснователна.

Първоинстанционното производство е образувано е по искова молба с вх. № 32268 от 08.09.2023 г. от И. Р. Ж., ЕГН [ЕГН], понастоящем изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Софийски централен затвор /СЦЗ/, [населено място], [улица], чрез адв. И. Ю., срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието, като претендира обезщетение в размер на 50 000 лв. за причинени му неимуществени вреди от поставянето му в нечовешки условия, в помещения пълни с дървеници, по време на престоя му в СЦЗ за периода от 08.09.2018 г. до 08.09.2023 г., ведно със законната лихва за периода от 09.09.2023 г. до окончателното заплащане на обезщетението, и направените по делото разноски.

Ищецът И. Р. Ж., ЕГН [ЕГН], изтърпява наказание лишаване от свобода в Затвора С., където е постъпил на 23. 12. 2006 г. Освободен е на 04. 02. 2020 г. и отново е постъпил там на 23. 10. 2020 г.

С подадената искова молба ищецът претендира заплащане на обезщетение в размер на 50 000 лв. за причинени му неимуществени вреди от поставянето му в нечовешки условия, в помещения пълни с дървеници, като претенцията е единствено във връзка с ухапванията от дървеници по време на престоя му в СЦЗ за периода от 08.09.2018 г. до 08.09.2023 г. Към исковата молба е приложен Доклад на Националния превантивен механизъм към Омбудсман на Република България относно проверки в ГДИН и местата за лишаване от свобода.

По делото са представени медицински справки, епикризи, справки за помещенията в които е настанен ищецът и протоколи за извършена дезинфекция, дезинсекция и дератизация.

Допълнително са представени протоколи за извършени проверки и предписания на Столична регионална здравна инспекция в Затвора С..

На база доказателствата, както и изслушания свидетел, съдът е извел следните правни изводи:

Искът е допустим и частично основателен.

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, Държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3.

На основание чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение.

Съгласно ал. 2 на същия член, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна,

облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

С исковата молба е претендирано, че вредите са настъпили от поставянето му в нечовешки условия, в помещения пълни с дървеници по време на престоя му в Затвора С..

С отговора на исковата молба се сочи, че има сключени договори за извършване на дезинсекция със специализирани фирми, като фактът на извършените дейности по пръскане с препарат срещу вредители, се потвърждава от приложените протоколи за това.

Съдът обаче анализира и представените от ответника медицински справки, както и факта, че не са заявени оплаквания от страна на ищеца, свързани с ухапвания от насекоми.

От показанията на свидетеля Й., които съдът кредитира, установил, че същият пребивава в Затвора С. в 7 група, трето спално помещение, като ищецът е настанен там преди около година. Условията в килията били тежко мизерни, като има хлебарки и дървеници. Въпреки че периодично се пръска против насекоми, нямало ефект от това. Виждал е ищеца да получава алергични реакции от ухапвания от дървеници, като лично го мазал с мехлеми.

Съдът извел, че в конкретния случай безспорно от страна на ответника се предприемат някакви действия за премахване на популациите от хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода и конкретно в Затвора С., но тези мерки приел, че не са достатъчни и ефективни. Въпреки периодичните пръскания против насекоми, същите нямали нужният ефект. В тази връзка обсъдил и докладите на О. на Република България, свободно достъпни на интернет страницата му, както и представения по делото доклад на Националния превантивен механизъм. В отдел Хигиена на този доклад изрично се сочи, че проблемът относно наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода също е системен. Независимо от периодичното месечно пръскане, то е неефективно.

В същата насока били и представените протоколи от Столична регионална здравна инспекция за извършени проверки в Затвора С., по конкретни сигнали и оплаквания от дървеници и дадените предписания във връзка с констатирани живи екземпляри на постелна дървеница.

Предвид изложеното, установеният системен проблем с дървениците, при който дезинсекцията не е ефективна, съдът приел за достатъчен да обоснове нарушение на чл.3, ал.2, вр. ал. 1 от ЗИНЗС, поради липса на активни и ползотворни действия на затворническата администрация в борбата с дървениците, чието доказано наличие и ухапвания по ищеца обосновават обстоятелства, които уронват човешкото достойнство, пораждат чувство на страх, незащитеност и малоценност.

Съдът приел за достигнат прага на суровост за установяване на нарушение на чл.3 от ЕКПЧ, респ. чл.3 от ЗИНЗС, тъй като наложеното наказание „лишаване от свобода“ не трябва да е свързано със стрес и трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието. Наличието на дървеници в помещенията не е свързано с неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието, а безспорно го надхвърля и е в пряка и непосредствена

причинно-следствена връзка с недостатъчните усилия на затворническата администрация по справяне с този системен проблем.

С оглед презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС, съдът прие още за доказани наличието на претърпени неимуществени вреди в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с условията на изтърпяване на наказанието в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС.

Решението, във възпроизведената част, не е предмет на настоящото дело. Предмет на същото е частта, която следва и която е определила размера на обезщетението за така възприетите вреди.

При определяне размера на обезщетението съдът приел, че следва да се съобрази с новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за лишаване от свобода, според които обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден или на 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане.

Възприел обаче тезата, че исковата претенция е предявена единствено поради наличие на дървеници, което следвало да бъде съобразено при определяне размера на обезщетението. В този смисъл, пълният посочен размер на обезщетения в най-новите решения на ЕСПЧ приел за неприложим към конкретния случай, тъй като се отнася до кумулативен ефект от различни оплаквания при изтърпяване на наказанието, какъвто не е процесният.

Така мотивиран, съдът е определил размер на обезщетението под посочения от ЕСПЧ или такова, равно на 4 лева на ден, което приел за справедливо обезщетение за претърпените от ищеца неимуществени вреди.

Съдът приел, че това обезщетение не следва да се присъжда за целия претендиран период, който е заявен от 08.09.2018 г. до 08.09.2023 г., а на база справки по делото относно престоя на лицето в Затвора С. / поради освобождаването му от 04.02.2020г. до 23.10.2020г.; както и поради престоя му във вътрешно отделение на Специализирана болница за активно лечение на лишени на свобода и като болногледач до 26.10.2022г., респ. настаняването му обратно в Затвора С. в седма група на 28.10.2022г., съдът приел, че следва да се присъди обезщетение в размер на 4 лв. на ден за периода от 08. 09. 2018 г. до 03. 02. 2020 г. и от 27. 10. 2022 г. до 08. 09. 2023 г. или общо 830 дни, за които се дължи 3320 лв. обезщетение.

Тази сума присъдил със законната лихва от предявяване на иска, съобразно заявеното в него – от 09. 09. 2023 г. до окончателното ѝ изплащане.

Решението на АССГ е валидно, допустимо и правилно.

Не се установиха съществени процесуални нарушения в хода на производството, като конкретни такива не са заявени с касационната жалба, а е налице бланкетно посочване, че са допуснати.

Напротив, от данните по делото е видно, че са проведени две открити съдебни заседания, като на едното ищецът е бил надрежно представляван, а на другото се е явил лично. Разпитан е посоченият от него свидетел, събрани са всички относими данни, както от Затвора С. и СББАЛ, така и от трети лица – РЗИ С. и Доклада на О..

По мнение на настоящия състав, правилно е приложен и материалният закон.

Спорът се свежда до размера на справедливото обезщетение, като в касационната жалба дори не се оспорва броят на дните, изключени от съда като обезщетение, поради установяването, че лицето не е пребивавало в Затвора С., откъдето произтичат

вредите в пълния заявен период.

Настоящият състав на АССГ приема аргумента, че при налична нова съдебна практика на ЕС по аналогични казуси, същата следва да бъде съобразена от националния съд. Именно така е процедирано от първостепенния съд, като е изходено от източника на вреди, а именно – заявеното в самата искова молба наличие на инсекти и невъзможността на затворническата администрация да овладее ситуацията, въпреки организираната дератизация, дезинфекция и дезинсекция на сградата. Последното е съобразено, че няма комплексен характер, поради което не съответства напълно на цитираната съдебна практика на ЕС. С оглед това, определен е разумен и справедлив размер на обезщетението от 4 лева на ден за причинените вреди.

По отношение на периода от време, през което следва същите да бъдат присъдени, както бе посочено, не е налице и възражение в жалбата, но за пълнота съдът посочва, че намира същото за основателно определено, съобразно с времето на престой при източника на възприетите вреди.

По изложените съображения, решението следва да бъде оставено в сила.

Воден от горното, двадесет и седми касационен състав на АССГ

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 1776/18.03.2024г., постановено по АД № 8648/20203г. по описа на АССГ в оспорената му част.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

ЧЛЕНОВЕ